

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

С.І. Павлюк, аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

Наявність протягом тривалого часу низки економічних, соціальних, та екологічних проблем сільських територій в Україні вказує на потребу в наукових дослідженнях щодо особливостей їх функціонування й розвитку, а також пошуку інноваційних форм господарювання на селі. Деградація соціально-економічного розвитку сільських територій гальмує стабілізацію агропромислового комплексу країни в цілому.

Сучасні умови розвитку села вимагають відмови від підходу до оцінювання сільських територій винятково як ресурсної бази агропромислового виробництва на користь концепцій, що поєднують функції соціального розвитку з економічно ефективним багатофункціональним виробництвом та забезпеченням екологічно сприятливого стану сільських територій.

Соціально-економічний розвиток села визначається як процес змін, спрямованих на підвищення рівня розвитку економічної й соціальної сфер сільських регіонів, із мінімальними втратами для природного середовища і найвищим рівнем задоволення потреб сільського населення та інтересів держави.

Головною метою політики соціально-економічного розвитку сільських територій має стати створення життєздатного середовища, зокрема через підвищення конкурентоспроможності трудових ресурсів, формування збалансованого ринку праці з чіткими соціальними орієнтирами, забезпечення продуктивної зайнятості й соціального захисту працездатного населення, сприяння розвитку підприємництва.

Розвиток аграрного виробництва безперспективний без розвитку сільських територій. Тому, в рамках стратегії доцільно запровадити і систему коригування податкових пільг, бюджетної підтримки, що можливо лише за умови, що аграрний бізнес буде соціально спрямований. Останнє передбачає працевлаштування у сільському бізнесі місцевого населення; розвиток внутрішньогосподарської кооперації; участь в утриманні соціальної сфери, посилене формування бюджетів сільських рад. Доречно буде і на найближчі роки частину підвищеної орендної плати направляти саме до бюджету сільських рад [3].

Більшість суб'єктів господарювання на сільських територіях, а саме невеликі сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства та кооперативи відчують дефіцит фінансових ресурсів, а тому суттєво не впливають на перспективи розвитку цих соціально-просторових утворень.

Іпотечне кредитування є перспективним напрямом і потужним джерелом залучення фінансових ресурсів у сільськогосподарське виробництво. Ефективно діючий іпотечний механізм повинен стати важелем і стимулюючим чинником фінансового й економічного зростання агропромислового комплексу України, забезпечуючи при цьому соціальний розвиток сільських територій [2].

Взаємозалежність сталого розвитку сільських територій і сільського господарства повинна ґрунтуватися на єдності вихідних положень щодо оптимізації параметрів поступової соціально-економічної розбудови. Найсуттєвішими серед них мають бути: збалансування системи територіальної влади всіх ієрархічних рівнів за принципом партнерських відносин, чіткої стратегії їх розвитку з орієнтацією на завчасно обґрунтовані пріоритети, кінцеву мету, цілі й механізми їх досягнення через опрацювання державних і регіональних програм [1].

Економічне обґрунтування регіональних інноваційних програм з орієнтацією на сільські території має будуватися на комплексній оцінці тенденцій соціально-економічного розвитку сільської місцевості регіону, результатів виробничої діяльності аграрної сфери й рівня аграрного науково-освітнього потенціалу. Процес формування регіональної аграрної інноваційної політики має супроводжуватися створенням адекватної інформаційної бази, що містить необхідні та достатні відомості про стан економіки регіону, а також показники, які дають змогу оцінити вплив різних соціально-економічних факторів на реалізацію регіональних інноваційних програм сільського спрямування [4].

Визначальним у цьому контексті повинно стати системне включення в дію ринкових механізмів, серед яких найважливішими є здійснення системного моніторингу щодо визначення проблем соціальної розбудови сільських територій проведенням суцільної паспортизації сільських населених пунктів, її узагальненням та оцінкою пріоритетів на мікро-, мезо- і макрорівнях і розробкою та запровадженням програм розвитку територій через їхнє фінансове забезпечення й ефективну дієвість [1].

Таким чином, пошук шляхів усунення причин кризових явищ в сільському соціумі потребує ретельного вивчення ситуації в сільських поселеннях. Наявність ряду життєво важливих соціальних проблем сільських територій викликає необхідність розробки нових підходів до обґрунтування положень аграрної політики держави в частині підвищення прибутковості суб'єктів підприємництва та стійкості соціально-економічного розвитку сільських територій при активізації діяльності як зі сторони органів державної влади, так і зі сторони самих сільських жителів.

Література:

1. Булавка О.Г. Суцільна паспортизація сіл України - основа розвитку сільських територій / О.Г. Булавка // Економіка АПК. - 2013. - №2. - С. 77-80.
2. Калетник Г.М. Іпотечне кредитування в сільському господарстві України / Г.М. Калетник // Економіка АПК. - 2013. - №7. - С. 58-63.
3. Петриченко В.Ф. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року / В.Ф. Петриченко // Економіка АПК. - 2012. - №11. - С. 3-9.
4. Янченко З.Б. Особливості розробки регіональних інноваційних програм аграрної сфери / З.Б. Янченко // Економіка АПК. - 2013. - №6. - С. 63-67.